

عنوان مقاله:

جایگاه عقل در استنباط احکام شرعی

محل انتشار:

دوفصلنامه مطالعات اصول فقه امامیه، دوره 98، شماره 1 (سال: 1398)

تعداد صفحات اصل مقاله: 25

نویسندگان:

ناصر عاشوری - دانشگاه یاسوج

ابوالفضل علیشاهی قلعه جوقی - دانشیار گروه الهیات، دانشگاه فرهنگیان، تهران، ایران

مریم ایزدخواستی - مربی گروه الهیات پیام نور

خلاصه مقاله:

مشهور فقهای امامیه ادله استنباط احکام شرعی را چهار دلیل کتاب، سنت، اجماع و عقل می دانند. از میان ادله چهارگانه، دلیل عقل، مسیر پرفرازونشیبی را طی کرده و باعث اختلاف نظرهایی در استنباط احکام به وسیله آن شده است. این نمود و دوگانگی را در برخورد با دلیل عقل در اقوال فقها می توان مشاهده کرد. وجود چنین افتراقاتی در حوزه ادله استنباط احکام شرعی، ضرورت واکاوی مجدد دلیل عقل و سیر تاریخی آن در عمل به آن را ایجاب می کند و موجب یافتن پاسخ به برخی چالش ها و اختلاف نظرهای موجود در مسئله می شود. این مقاله به روش توصیفی - تحلیلی و با تتبع در نظرات فقها به نگرشی تاریخی بر جایگاه عقل در استنباط احکام و نگرشی عمومی بر فقه اهل سنت، و جایگاه عقل در فقه امامیه تا آغاز سده ۱۲ قمری و پس از آن نگرشی کلی بر جایگاه عقل در فقه امامیه از آغاز سده ۱۲ قمری تا عصر حاضر دارد. بررسی اقوال فقهای معتزلی و شافعی در میان اهل سنت و فقهای نام دار شیعی در عمل به دلیل عقل و کاربردهای عقل در کتاب جواهرالکلام، بخشی از مستندات مختار نگارنده را تشکیل می دهند و نظرات اصول عقلی، دلیل العقل و بنای عقلا، حکایت از قوت عقل به عنوان دلیلی بر احکام شرعی دارند. و خواهیم دید باشناخت این سیر تاریخی دلیل عقل، و عمل فقها به آن در استنباط احکام، قوت و سهم عقل به عنوان یک دلیل بر احکام شرعی و اجتهاد نمود بیشتری پیدا می کند.

کلمات کلیدی:

استنباط احکام، جایگاه عقل، فقه امامیه، منابع اصولی

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1491264>

